

СЕКЦІЯ 2

Обліково-аналітичне забезпечення звітності підприємств як основи для прийняття управлінських рішень на мікро- та макрорівнях

УДК 657.061.5

М. В. Дубініна, д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування

Ю. Ю. Чебан, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

С. В. Сирцева, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування

О. І. Лугова, канд. екон. наук, кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДОДАТКОВІ СОЦІАЛЬНІ ВИТРАТИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ключові слова: соціальна діяльність, звітність, внутрішня звітність, не фінансова звітність, соціальні витрати.

Форми фінансової звітності, затверджені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», не відображають конкретної інформації про додаткові соціальні витрати аграрних підприємств. Останні є присутніми у діяльності зазначених підприємств через їхні особливості господарювання і розташування. Такими витратами є, здебільшого, витрати на благодійну допомогу, соціальні виплати працівникам, витрати на утримання соціальної інфраструктури села тощо. Отже, інформація внутрішньої звітності, зокрема із соціальних витрат, є доповненням та розширенням фінансової звітності за обраними напрямками або показниками, що має вагоме значення для користувачів та прийняття управлінських рішень. Зазначене питання є об'єктом дослідження значного кола науковців, зокрема І. В. Жиглей, С. Король, О. Пацули та інших. Водночас, віддаючи належне результатам зазначених досліджень, має місце необхідність вивчення питання з урахуванням особливостей діяльності аграрних підприємств.

Основними користувачами інформації щодо додаткових соціальних витрат підприємств у звітності є власники, управлінський персонал, працівники, інвестори, контрагенти, держава, міська та районна влада, місцеві жителі, благодійні організації та інші. Сутність внутрішньої та зовнішньої звітності з досліджуваних витрат полягає у тому, щоб розкрити всім зацікавленим особам інформацію про діяльність підприємства та переваги, які отримує суспільство від його соціальної діяльності. У зовнішній звітності ці витрати, як правило, включено до статті «Інші витрати операційної діяльності» [1].

Форми внутрішнього звіту із соціальних витрат та звіту про соціальну чи корпоративну відповідальність не можуть мати шаблону, оскільки обсяги діяльності аграрних підприємств, зокрема і соціальної, та напрями їх здійснення є різними. Різними також є плани соціальної діяльності та бажаний результат. Зазначені звіти є нефінансовими.

Спільним є те, що внутрішня звітність з додаткових соціальних витрат та звіт з корпоративної чи соціальної відповідальності складатимуться безпосередньо на даних бухгалтерського обліку та за умови дотримання його принципів. Саме на такому зв'язку звітності з первинною документацією та синтетичним і аналітичним обліком, що надає можливість задовольнити різноманітні потреби користувачів та гарантувати об'єктивність її складання, наголошує І. В. Жиглей [2].

На нашу думку, основними характеристиками внутрішньої соціальної звітності є відображення поточних результатів соціальної політики підприємства; наявність в основному інформації, яка розрахована на внутрішніх користувачів на відміну від корпоративної соціальної звітності; довільна форма і показники, які є необхідними для підбиття соціально-фінансових підсумків; вагоме значення для аналізу та планування за умови щорічного її формування.

Отже, внутрішня звітність є законодавчо не регламентованою, і кожне підприємство самостійно визначає її обсяг, зміст та форму. Головна мета такої звітності полягає у забезпеченні керівництва та менеджерів необхідними даними для прийняття управлінських рішень, здійснення планування, ведення контролю і виміру показників функціонування підприємства. Іншими словами, внутрішня звітність має цільову спрямованість: конкретне

управлінське рішення чи потреби конкретного менеджера. Разом з тим з поширенням практики розвитку соціальної діяльності та соціальної відповідальності бізнесу зростає значення такої нефінансової звітності не лише для внутрішніх користувачів, а й інвесторів, кредиторів тощо. Зауважимо, що їх цікавить насамперед звітність з корпоративної чи соціальної відповідальності, а внутрішня звітність з додаткових соціальних витрат є джерелом інформації переважно для управлінців.

Як свідчать результати проведеного дослідження, сьогодні на українських підприємствах не існує спеціальних облікових форм, які б об'єднували в собі всі соціальні витрати. Тому, вважається за доцільне розробити таку форму внутрішнього звіту, яка б систематизувала і класифікувала всю необхідну інформацію про них. На нашу думку, у такому звіті, передусім, слід зазначати обсяг соціальних витрат за напрямками їх здійснення та джерела їх фінансування. Такий підхід дозволить одразу визначити розмір коштів, які підприємство спрямовує на соціальну діяльність, напрямки їх скорочення чи додаткового фінансування. Доповнення зазначеного звіту такими показниками, як підстава для здійснення витрат (заява, наказ, пункт колективного договору тощо), сформована господарська операцій (зміст, кореспонденція рахунків, сума) дозволить можливість контролю використання коштів, аналізу та плануванню.

Основними внутрішньо-розпорядчими документами аграрного підприємства, які регламентують здійснення та обліково-звітне відображення додаткових соціальних витрат, є статут та колективний договір підприємства; положення про фінансування додаткових соціальних витрат; наказ про облікову політику. Так, у статуті необхідно чітко визначити напрями використання прибутку, види й умови здійснення соціальних витрат, особливо додаткових соціальних витрат. У положенні про планування соціальних витрат, розробка якого передбачає складання бюджету соціальних витрат, слід відобразити обґрунтовані нормативи соціальних витрат за напрямками соціальної політики підприємства. У колективних договорах аграрних підприємств доцільно відображати механізм регулювання заробітної плати; можливість навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації; екологічну безпеку і охорону здоров'я працівників на підприємстві; покращення умов праці; тривалість часу роботи та відпочинку; гарантії та пільги, зокрема щодо харчування, плати за дитячий садок та інші. Інформація аналітичного обліку соціальних витрат, первинні документи, облікові реєстри та склад і зміст внутрішньої звітності підприємства є складовими наказу про облікову політику.

Отже, більшість додаткових соціальних витрат визначають на підприємстві у межах соціальної політики підприємства. Тому адміністрація підприємства має постійно оперувати інформацією щодо здійснення, обліку, контролю і внутрішньої соціальної звітності таких витрат для прийняття своєчасних і ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел: 1. Чебан Ю. Ю. Учет расходов социальной деятельности аграрных предприятий: теоретический аспект / Ю. Ю. Чебан, С. В. Сырцева // Journal LAssociation 1901 «SEPIKE». Social Educational Project of Improving Knowledge in Economics. – Ausgabe 11. – S. 120–124. 2. Жиглей І. В. Колективний договір на підприємстві: заходи організації обліку та оподаткування / І. В. Жиглей, К. В. Шиманська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 9. – С. 45–56.

УДК 657.1:657.37:005

Л. М. Пилипенко, д-р екон. наук, доцент, професор кафедри обліку та аналізу Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

ФОРМАТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ключові слова: фінансова звітність, баланс, формат балансу, постіндустріальна економіка.

Фінансова звітність є єдиним публічним формалізованим, стандартизованим та верифікованим інструментом інформаційного забезпечення широкого кола зацікавлених сторін про фінансово-майновий стан та результати діяльності суб'єктів ринку. Однак сучасний формат цієї звітності, особливо балансу, не спроможний повноцінно задовольнити інформаційні запити усіх груп зацікавлених сторін. До значних недоліків формату балансу та фінансової звітності корпорацій постіндустріального типу можна віднести: